

Naar welke naam luister jij?

Uitleg en vragen bij Esther 2:1-18 door Rein den Hertog

In de Bijbel kom je vaak mensen tegen die van God een nieuwe naam hebben gekregen. Denk aan Abram die Abraham wordt. Aan Jakob die Israël wordt. Aan Simon, die Petrus wordt. Als God in de levens van mensen zijn intrede doet, dan is hun oude naam niet genoeg, dan hebben ze een nieuwe naam nodig.

Heb jij ook een doopnaam? Heeft die naam betekenis voor jou? Doet het iets met je dat God je bij die naam geroepen heeft?

Wij kennen dat gebruik ook wel een beetje. Bij ons is het heel gebruikelijk dat wanneer een baby'tje gedoopt wordt het tegelijk een nieuwe naam krijgt: de doopnaam. Het kind heeft een roepnaam en een doopnaam. De roepnaam is de naam die het meedraagt in zijn/haar leven hier op aarde. De doopnaam is de naam met welke God hem/haar heeft geroepen. Zo'n doopnaam zegt: met je roepnaam is niet alles gezegd. Je hebt een identiteit die daar bovenuit gaat.

Een dubbele naam

De reden om hierover te beginnen heeft te maken met de opvallende manier waarop de schrijver de Mordechai en Esther introduceert in dit gedeelte. Mordechai komen we tegen in vers 5 en 6. Uitgebreid wordt verteld hoe Joods deze Mordechai wel niet is. Zijn familie gaat zelfs terug tot op Kis, de vader van koning Saul.

Maar daarbij wordt eigenlijk direct de vraag opgeroepen: als Mordechai zo Joods is, waarom is hij nu dan niet in Israël? Immers ongeveer 50 jaar geleden (538 n. Chr.) was het al aan Joden toegestaan om naar Israël terug te keren. Als hij echt zo Joods is, dan zou hij toch al lang in Jeruzalem zitten? Is Mordechai wel zo Joods?

De schrijver laat subtiel merken dat Esther en Mordechai een dubbele identiteit hebben. Herken je dit bij jezelf? Merk je ook een zekere spanning tussen wie je bent als burger van deze wereld en als kind van God?

Diezelfde spanning zien we bij Esther. Zij wordt door de schrijver met twee namen genoemd: Hadassa en Esther. De ene is een Joodse en de ander een Perzische

naam. Alom gaat men er zelfs van uit dat de naam Esther verwijst naar de heidense godin Ishtar. Dat zou de spanning alleen maar duidelijker maken: de Joodse Hadassa leeft als heidense Esther in een heidense omgeving met een heidense naam. Esther/Hadassa heeft een dubbele identiteit.

Daarmee zijn we bij één van de thema's van het boek Esther: de dubbele identiteit van de gelovige. Je bent als gelovige een onderdeel van Gods volk, maar ondertussen ook gewoon een burger van deze wereld. Je hebt een roepnaam en je hebt een doopnaam. En de vraag is natuurlijk: waar ligt in de praktijk je loyaliteit? Naar welke naam luister je als het erop aan komt?

Esther heeft ambitie

Laten we kijken hoe Esther hier mee om gaat. Ahasveros mist Vasthi en moet dus op zoek naar een andere koningin. Daarom moeten alle mooiste meisjes van het rijk samengebracht

worden, zodat hij uit hen een nieuwe koningin kan kiezen.

Esther is een van die meisjes. We weten natuurlijk niet wat Esther gedacht zal hebben. Sommige meisjes zullen helemaal in de wolken geweest zijn dat ze aan het hof mochten verblijven, andere zullen zich een gevangene hebben gevoeld. Van Esther weten we het niet.

Hoewel? We lezen dat Esther de genegenheid won van Hegai, de Haremwachter. Het lijkt een beetje op Jozef in de

Esther heeft ambitie om hogerop te komen. Heb jij ook ambities en zo ja, welke? Zijn jouw ambities gezond voor je relatie met God en de mensen in je directe omgeving?

gevangenis, die in de gunst komt te staan van de gevangenisbewaarder (Genesis 39:21). Er is alleen een groot verschil. Bij Jozef lezen we heel expliciet dat God ervoor zorgde dat de gevangenisbewaarder hem gunstig gezind was. Met andere woorden: het kwam niet omdat Jozef zo z'n best deed in een goed blaadje te komen, het kwam door God. Bij Esther is het anders: zij won de genegenheid van Hegai. Dat is actief, d.w.z. ze deed haar best om gezien te worden. Ze deed haar best om in het geveel te komen. Dat doe je niet als je het niet naar je zin hebt, dat doe je alleen als verder wilt stijgen in de rangorde.

Is Esther een heldin?

Dit bepaalt toch wel een beetje het beeld dat we van Esther krijgen in de rest van het hoofdstuk: ze voelt zich wel heel erg thuis aan het Perzische hof. Haar Joodse achtergrond lijkt geen enkele rol te spelen. Niet alleen verzwijgt ze - op instructie van haar oom - haar Joodse identiteit, ze houdt zich ook niet aan de Joodse voedselwetten en uiteindelijk heeft ze zelfs seksuele omgang met een heidense onbesneden koning. Is aan iets te merken dat Esther Joods is of dat ze bij God hoort? Nee!

In het verleden is van alles geprobeerd om Esther vrij te pleiten. Zo zou ze alleen uiterlijk zich hebben gehouden aan de Perzische gewoonten, maar in het geheim wel aan haar Joodse identiteit hebben vastgehouden. Of; ergens in haar achterhoofd heeft ze altijd bedacht dat ze

door zo hoog in de pikorde te stijgen haar Joodse volk en God kon helpen. Andere wijzen er weer op dat het eenvoudigweg onmogelijk was weerstand te bieden tegen de macht van de

Wij hebben vaak het beeld dat Esther een moedige vrouw is, een geloofsheld, die ondanks tegenstand en druk vast bleef houden aan haar Joodse geloof. Nauwkeurige lezing laat een ander beeld zien. Vind je het verrassend om zo naar Esther te kijken? Wat doet het met je om te lezen dat Esther juist zwak is?

koning. Allemaal manieren om Esther te verdedigen.

Maar allemaal schieten ze tekort. Want als Esther in het geheim wel vastgehouden had aan haar geloof, waarom zou de schrijver dat dan niet gewoon neerzetten? En zou Esther echt geweten hebben dat ze het Joodse volk kon helpen? Zo'n toevallig aaneenschakeling van gebeurtenissen kun je toch niet voorzien? En tenslotte het argument dat ze geen weerstand kon bieden...ja, dat gaat ook niet op. Natuurlijk: ze had heel sterk in haar schoenen moeten staan, maar onmogelijk was het niet. Denk aan Daniel, die in de leeuwenkuil terecht komt. Denk aan koningin Vasthi in het hoofdstuk hiervoor.

Esther is een jong meisje dat geconfronteerd wordt met een wereld waarin van alles van haar gevraagd wordt dat tegen God in gaat en niet sterk genoeg is.

Zijn wij helden?

Maar we moeten niet afgeven op Esther. Esther is een spiegel die ons voorgehouden wordt. Zijn wij niet net zo vaak als Esther? Hoeveel Esthers zitten er niet in de gemeente? Jongeren die van alle kanten opgeroepen worden om zich op seksueel gebied te ontplooiën, om hun eigen ambities na te jagen ... etc... en geen weerstand kunnen bieden.

Maar dat geldt voor ons allemaal. Om een voorbeeld te noemen: als je op je werk ziet dat er verkeerd met een collega omgegaan wordt, zeg je het dan tegen je leidinggevende? Of ben je bang voor je eigen plek in het bedrijf? 'Je moet toch ook aan jezelf denken, nietwaar. Ik heb bovendien ook een gezin. Als ik hier nu voor mijn collega op kom, loop ik het risico dat hier

geen plek meer voor mij is...' En zo proberen we onszelf te excuseren.

Wij proberen Esther vrij te pleiten, en wij verzinnen allemaal excuses voor haar. Maar misschien zegt dat wel meer over ons. Wij

Ken je uit eigen ervaring (een) situatie(s) waarin je heel nadrukkelijk moest kiezen tussen wat God van je vroeg en wat je zelf wilde? Hoe ben je er toen mee omgegaan? Wat heeft je op die momenten geholpen? Heb je ook om vergeving gevraagd, als je op dat moment niet naar God geluisterd hebt?

proberen allerlei excuses te verzinnen waarom we in bepaalde situaties onze eigen keuzes maken, zonder God erbij te betrekken. We zijn vaak slap. We doen vaak alsof we geen keuze hebben, terwijl we dat wel degelijk hebben. En dan komt die vraag weer om de hoek kijken: Welke naam kies jij? Je roepnaam, of je doopnaam?

Gelukkig: Esther is geen heldin

Het mooie van de Bijbel is: Esther is geen heldin. Wij denken dat de Bijbel gaat over mensen die dwars door alles heen vasthouden aan hun plannen en ideeën. Mensen die moreel ongecompliceerd zijn, die nooit een fout maken.

Maar daar gaat de Bijbel niet over. De Bijbel gaat over Jakob, die er lustig op los liegt tegenover mensen in zijn omgeving, maar die later toch de naamgever wordt van het volk van God. De Bijbel gaat over David die seks heeft met de vrouw van een ander, maar door wie God heen toch zijn plan van verlossing bewerkt. De Bijbel gaat over Simon, die later Petrus genoemd wordt, en die Jezus verloochent. De Bijbel gaat over het Joodse meisje Hadassa, die zich als Esther helemaal laat meeslepen in haar heidense wereld, tot in het bed van een notoire vrouwenverslinder, maar die God toch gebruikt om Zijn volk te redden.

Daar gaat de Bijbel over. Over mensen zoals wij. Mensen die miskleunen, die vreemdgaan, die liegen, die egoïstisch zijn, die dingen kapot maken..., maar die vervolgens als ze in aanraking komen met God, als ze onder ogen krijgen wie ze waren zonder God, onder de indruk komen van wie Hij is, op de knieën gaan, vergeving vragen en zich vervolgens door Hem in dienst laten nemen. Zoals bij Esther: angstvallig probeert ze hier haar Joods-zijn te verbergen, omdat ze met zichzelf bezig is, maar een paar hoofdstukken verderop legt ze haar eigen leven in de waagschaal om het Joodse volk te redden.

Esther durft niet te kiezen, God wel

Het boek Esther vertelt het verhaal van een meisje dat niet voor God wilde kiezen, maar van God die voor haar koos. God die, ondanks haar duidelijke afkeer van de geboden, ondanks haar seksuele misstappen, ondanks haar verkeerde ambitie, haar in dienst wilde nemen. Esther vertelt hetzelfde verhaal als het evangelie: mensen die niet voor God kiezen, maar God die voor mensen kiest. Ondanks hun zonden, ondanks hun schuld.

Ben je al weleens zo onder de indruk van Gods grootheid en liefde gekomen dat je vol verwondering op de knieën bent gegaan? Wat doet het met je om te horen dat God in de Here Jezus totaal voor jou gekozen heeft?

Dat is toch wat God in Jezus heeft laten zien aan deze wereld? Hij gebruikt zelfs de misstappen, de zonden, het geweld van deze wereld, om

verzoening te bewerken. Om vernieuwing te geven. Aan het kruis gebruikt God de ultieme zonde, de dood van Zijn Zoon, om deze wereld te redden. Om de zonde, de schuld van deze wereld te dragen.

Daar gaat dit boek over: dat wij met al onze schuld, al onze zonden, alle onze verkeerde keuzes bij God komen en vol verwondering merken dat we toch zijn kinderen mogen zijn, en dat Hij zelfs onze misperen wil gebruiken om er iets goeds uit voort te brengen. Dit is waar het om gaat: dat we op de knieën gaan en Hem vragen: wilt U mij vergeven, en wilt U mij toch gebruiken?